

Diplomski studij arheologije

Naziv kolegija: Arheologija kasnoga srednjega vijeka

Nositelj: dr. sc. Krešimir Filipec, izv. prof.

Izvođač: dr. sc. Tatjana Tkalčec, viši znan. sur.

ECTS: 5

Trajanje: jedan semestar, 3. semestar diplomskog studija

Status kolegija: obvezatan

Oblik nastave: predavanje

Uvjeti za upis kolegija: nema

Ciljevi predmeta: Arheologija kasnoga srednjega vijeka bavi se vremenom koje nam je često vrlo dobro poznata i iz drugih izvora, prije svega iz povijesnih. U predavanjima će se govoriti o srednjovjekovnim središtima, kraljevskim gradovima, trgovištima, naseljima. Proučavat će se njihova urbana struktura, zgrade, kuće, palače crkve katedrale i drugo. Nadalje govorit će se o srednjovjekovnim utverdama (burgovima) i obrambenoj arhitekturi koja prethodi ratovima s Turcima, o selima i njihovim poljima, o crkvama i samostanima, njihovoj opremi, grobljima i o materijalnoj kulturi. Studenti bi se trebali upoznati s metodama istraživanja kasnosrednjovjekovne arheologije, te karakterističnim materijalom iz spomenutog razdoblja. Svladavanje gradiva o lokalitetima obrambenog karaktera predstavlja nezaobilaznu cjelinu pri proučavanju arheologije srednjeg vijeka, osobito kasnosrednjovjekovnog razdoblja iz kojega potječu brojna nalazišta. Analiza morfoloških karakteristika arhitekture na osnovi dostupne dokumentacije i literature. Interpretacija funkcije i vremensko opredjeljenje pojedinih lokaliteta na osnovi njihovih arhitektonskih ostataka te pokretnih arheoloških nalaza, a u kombinaciji s korištenjem povijesnih i drugih izvora.

Ishodi učenja na razini programa kojima predmet pridonosi: Objasniti različite tehnološke, kulturne, socijalne, duhovne i krajobrazne procese koji utječu na razvoj određene zajednice u srednjoj i južnoj Europi u srednjem vijeku. Moći provesti stručnu i znanstvenu analizu arheološke građe.

Sadržaj predmeta:

1. Kasni srednji vijek – uvodna razmatranja, kronološki okvir, problemi
2. Povijesni izvori i arheološka interpretacija
3. Razvoj naselja - srednjovjekovna središta, kraljevski gradovi, trgovišta, sela – urbana struktura
4. Oblici kuća – njihov razvoj i trendovi
5. Kultura života u naseljima

6. Rane utvrde njihova tipologija i značenje
7. Razvoj burgova – osnovna tipologija i kronologija
8. Dvorovi, dobra
9. Crkve i samostani te njihova oprema
10. Arhitektonski elementi
11. Obrada polja i organizacija posjeda
12. Kasnosrednjovjekovna groblja – osnovne značajke
13. Svakodnevni predmeti u gospodarstvu
14. Ubojiti predmeti
15. Opći trendovi i razvoj

Praćenje rada studenata: kolokvij, usmeni i pismeni ispit

Obvezna literatura:

Filipec, K., Srednjovjekovno groblje i naselje Đakovo - Župna crkva, Istraživanja Katedre za opću srednjovjekovnu i nacionalnu arheologiju, Monografije sv. 1, Zagreb, 2012.

Fehring, G., Srednjovjekovna arheologija (uvod), Zagreb, 2003.

Böme, H. W., Burgen in Mitteleuropa, ein Handbuch I, Stuttgart, Theiss 1999., 38. – 109.

Tkalčec, T., Burg Vrbovec u Klenovcu Humskome: Deset sezona arheoloških istraživanja Zagreb, 2010.

Dopunska literatura:

Holl, I., Mittelalterliche Funde aus einem Brunnen von Buda, Budimpešta, 1966.

Holl, I., Mittelalterliche Keramik aus dem Burgpalast von Buda (XIII.-XIV. Jhr.), BudRég 20, Budimpešta 1963., 335. - 394.

Holl, I., Das Mittelalterliche Dorf Sarvaly, FontesArchHung, Budimpešta, 1982.

Szabo, Gj., Sredovječni gradovi u Hrvatskoj i Slavoniji, Zagreb, 1920.

Šribar, V. – Stare, V., Otok pri Dobravi, Ljubljana, 1981.

Stanojev, N., *Nekropole X-XV veka u Vojvodini*, Novi Sad, 1989.

Jakšić, N., - Petrinec, M., Kasnosrednjovjekovno groblje kod crkve Sv. Spasa u Vrh Rici, SHP, III. s. 23, Split, 1996.